

ΠΟΥ ΤΟΝ ΘΥΜΗΘΗΚΑΤΕ ΤΟΝ ΦΑΛΜΕΡΑΓΙΕΡ;

Αλγεινή έντύπωση προκάλεσε πρὸ ὀλίγων μηνῶν δημοσίευμα τῆς ἔγκριτης ἐφημερίδας *Καθημερινή* (Στέφανος Κασιμάτης, «Αριστερά τοῦ μίσους, δεξιά τῆς ἀμνησίας», 2 Νοεμβρίου 2016), τοῦ ὁποῦο ὁ συντάκτης, υἱοθετώντας μιὰ πολιτικὴ ἴσων ἀποστάσεων ἀπὸ τὶς ὑπερβολὲς τόσο τῆς Ἀριστερᾶς ὅσο καὶ τῆς Δεξιᾶς, ἔγραφε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς ἀπίστευτα:

«Δὲν χρειάζεται νὰ διαβάξεις, ἂν σοῦ φτάνουν μερικὰ στρεβλὰ καὶ ἀποσπασματικά τσιτάτα τῆς επίσημης ἐθνικῆς ιδεολογίας. Τί νὰ τὴν κάνεις τὴ γνώση, ἂν σοῦ ἀρκεῖ ἓνα αἴσθημα φυλετικῆς ἀνωτερότητας; Οἱ πολιτικοὶ τῆς Δεξιᾶς δὲν διάβασαν ποτέ, λ.χ., τὸν Φαλμεράιερ. Ἀρκέστηκαν στὴ δαμινοποίηση τοῦ ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ 19^ο αἰῶνα – ἐν μέρει φυσιολογική, γιὰ τὰ δεδομένα μιᾶς χώρας πλήρως συγκεντρωμένης τότε στὴ διαδικασία τῆς κατασκευῆς ἔθνους (sic!). Ἄν τὸν διάβαζαν, θὰ διαπίστωναν ὅτι ὁ Φαλμεράιερ κατεδαφίζει (sic!) μὲν τὸ ἐπιχείρημα τῆς συνέχειας τοῦ αἵματος, ἀλλὰ ὑποστηρίζει τὸ ἐπιχείρημα τῆς γλωσσικῆς συνέχειας, τὸ ὁποῖο καὶ εἶναι τὸ ἀποδεκτὸ σήμερα».

Νὰ θυμίσουμε ὅτι ὁ Jakob Philipp Fallmerayer (1790-1861) εἶναι ὁ Βαυαρὸς (μὲ καταγωγή ἀπὸ τὸ Τυρόλο) περιηγητής, ἱστορικός, πολιτικός καὶ δημοσιογράφος ὁ ὁποῖος ἔχει ταῦτίσει τὸ ὄνομά του μὲ τὴν προκλητικὴ θεωρία ποῦ ὑποστήριξε στὰ ἀμέσως μετὰ τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση χρόνια γιὰ τὴ φυλετικὴ καταγωγή τῶν Νεοελλήνων. Σύμφωνα μὲ τὴ θεωρία τοῦ Fallmerayer (ὅπως αὐτὴ διατυπώθηκε στὸ ἔργο του

Ἱστορία τῆς χερσονήσου τῆς Πελοποννήσου κατὰ τὸν Μεσαίωνα – Geschichte der Halbinsel Morea während des Mittelalters, 1830 καὶ 1836), οἱ σύγχρονοι Ἕλληνες δὲν εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἀφοῦ ἡ κἀθοδος τῶν σλαβικῶν φύλων στὴν Πελοπόννησο καὶ τὴν ὑπόλοιπὴ Ἑλλάδα μεταξὺ 6^{ου} καὶ 8^{ου} αἰ. μ.Χ., καθὼς καὶ ἀλβανικῶν πληθυσμῶν σὲ ἐπόμενους αἰῶνες, ἐξαρᾶνισε πλήρως τὴν ἀρχαία φυλὴ τῶν Ἑλλήνων. Τὸ προκλητικὸ –ἀκόμα καὶ στὴ διατύπωσή του– συμπέρασμα τοῦ Fallmerayer εἶναι:

«Ὅτε μιὰ ἀπλὴ σταγόνα αἵματος, γνησίου ἑλληνικοῦ αἵματος, δὲν τρέχει στὶς φλέβες τῶν κατοίκων τῆς σημερινῆς Ἑλλάδας». Καὶ ἄλλου: «Τὰ ἀθάνατα ἔργα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ μερικὰ ἐρείπια ποῦ βρίσκονται στὴν Ἑλλάδα ἀποτελοῦν τώρα τὴ μόνη ἀπόδειξη πὼς πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια ὑπῆρχε ἓνας λαὸς σὰν τοὺς Ἕλληνες». Τόσο ἀπλᾶ!

Αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ προκλητικὸ συμπέρασμα φαίνεται νὰ υἱοθετεῖ ἀνεπιφύλακτα ὁ ἀρθρογράφος τῆς *Καθημερινῆς*, γράφοντας ὅτι ὁ Fallmerayer «κατεδαφίζει (sic!) τὸ ἐπιχείρημα τῆς συνέχειας τοῦ αἵματος».

Ἄν θέλει ὅμως κάποιος νὰ σχηματίσει μιὰ καλύτερη εἰκόνα περὶ τοῦ τί ἀκριβῶς εἶναι «κατεδάφισις», θὰ ἀρκοῦσε νὰ διαβάσει τὴ δι' ἐπιστολῆς ἀπάντησι στὸν ἀνιστόρητο ἀρθρογράφο τῆς *Καθημερινῆς*, δημοσιευμένη στὴν ἴδια ἐφημερίδα στὶς 14 Δεκεμβρίου 2016, τοῦ Ὁμότιμου Καθηγητῆ τῆς Γενετικῆς Κώστα Τριανταφυλλίδη, διαπρεπέστα-

του Έλληνα γενετιστή και πανεπιστημιακού, επί μακρόν Προέδρου του Τμήματος Βιολογίας του Α.Π.Θ. Ο Κώστας Τριανταφυλλίδης δεν κατεδαφίζει άπλως, αλλά πραγματικά κονιορτοποιεί τους ανιστόρητους ισχυρισμούς του επίμαχου δημοσιεύματος της *Καθημερινής*, έπικαλούμενος συγκεκριμένες νεώτατες έρευνες από τον χώρο της Γενετικής,

ριακίδη, Θεσσαλονίκη 2016, 246 σελ.).

Και ως μη νομισθεί ότι χρειαζόταν να περιμένουμε τις σύγχρονες γενετικές έρευνες να ξεσκεπάσουν την άπατη ή άνοπσία του Fallmeyer. Ήδη τον 19^ο αιώνα, ο σπουδαίος Σλοβένος γλωσσολόγος Jernej Koritar έπεσήμανε τα τραγικά φιλολογικά λάθη στα όποια ύποπίπτει ο Fallmeyer. Την ίδια

Μια θεωρία που έχει άμετάκλητα κριθεί αντιεπιστημονική και ανιστόρητη θα έπρεπε κανονικά να ανήκε όριστικά στο παρελθόν. Αλλά τα πράγματα αποδεικνύεται ότι δεν είναι τόσο άπλᾶ. Τί κι αν έχει αποδειχθεί περίτρανα τὸ ανιστόρητο τῆς θεωρίας τοῦ Fallmeyer; Κάποιοι δὲν διστάζουν νὰ τὴν «ξεθάβουν», ἀκόμα καὶ σήμερα, ὅταν κρίνουν ὅτι αὐτὴ ἐξυπηρετεῖ τὰ ὅποια, ποικιλώνυμα συμφέροντά τους. Καὶ αὐτὸ εἶναι θλιβερό...

οί όποίες, όπως γράφει, έρχονται «σὲ πλήρη αντίθεση με τις λανθασμένες απόψεις τοῦ Φαλμεράγιερ», και συμπεραίνοντας ότι «τὰ γενετικά στοιχεία απορρίπτουν τὴ θεωρία τοῦ Φαλμεράγιερ περὶ τῆς ασυνέχειας τοῦ αἵματος τῶν Ἑλλήνων!» Σημειωτέον ότι ὁ Κώστας Τριανταφυλλίδης εἶναι τὸ πλέον κατάλληλο πρόσωπο νὰ ἀπαντήσει στοῦ επίμαχο δημοσίευμα τῆς *Καθημερινῆς*, καθώς, πέραν τοῦ δεδομένου ἐπιστημονικοῦ του κύρους, ἔχει ἀσχοληθεῖ διὰ μακρῶν με τὸ συγκεκριμένο ἀκριβῶς θέμα στὴ μονογραφία του *Ἡ γενετικὴ ἱστορία τῆς Ἑλλάδας. Τὸ DNA τῶν Ἑλλήνων* (Εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2013¹ καὶ 2014², 426 σελ.), «έργο ζωῆς τοῦ συγγραφέα», ὅπως σημειώνεται στοῦ ὀπισθόφυλλο τοῦ βιβλίου, καὶ στοῦ ἀκόμιν πιὸ πρόσφατο και περισσότερο ἐκλαϊκευμένο *Ἡ γενετικὴ καταγωγή τῶν Ἑλλήνων* (Εκδόσεις Κυ-

έποχή, οί ἱστορικοί Johann Zinkeisen καὶ Karl Hopf κατέδειξαν περιφανῶς τὸ ανιστόρητο τῶν ισχυρισμῶν του και τὴν πλήρη ἀυθαιρεσία στοῦν τρόπο με τὸν ὅποιο προσεγγίζει καὶ ἐρμηνεύει τις πηγές. Στὴν Ἑλλάδα, συντριπτικὴ ἀπάντηση στοῦν Fallmeyer ἔδωσε με ἰδιαίτερη μελέτη ὁ Κωνσταντῖνος Παπαρηγόπουλος (*Περὶ ἐποικίσεως σλαυικῶν τινῶν φύλων εἰς τὴν Πελοπόννησον*, Ἀθήνα 1843). Ἀλλὰ καὶ στὴν πατρίδα τοῦ Fallmeyer, οί θεωρίες του ἀπορρίφθηκαν ἀπὸ τὴ Βαυαρικὴ Ἀκαδημία Ἐπιστημῶν καὶ Κλασικῶν Μελετῶν ὡς «ὑποκεμενικὲς καὶ ἀντιεπιστημονικὲς».

Κανονικά, ὅλα θὰ έπρεπε νὰ τελειώσουν ἐδῶ, ἤδη ἀπὸ τὸν 19^ο αἰῶνα. Πράγματι, γιατί θὰ έπρεπε νὰ μᾶς ἀπασχολεῖ μιὰ θεωρία που ἔχει κριθεῖ ανιστόρητη και ἀντιεπιστημονική; Καὶ ὅμως. Ἡ ανιστόρητη θεωρία τοῦ Fallmeyer ἔχει ἀνασυρθεῖ κατὰ καιροῦς,

όταν έχει κριθεί ότι εξυπηρετεί ποικίλες πολιτικές σκοπιμότητες.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, εϋθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἡ θεωρία τοῦ Fallmerayer ὑπηρετοῦσε συγκεκριμένες πολιτικές. Ἦταν ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία ἡ εὐρωπαϊκὴ πολιτικὴ εἶχε ἀρχίσει νὰ ἀπασχολεῖται ἐντονώτατα μὲ τὸ λεγόμενο Ἀνατολικὸ Ζήτημα. Καὶ ἡ θεωρία τοῦ Fallmerayer ἐξυπηρετοῦσε ἄριστα τὴ ρωσοφοβικὴ πολιτικὴ τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν δυνάμεων, ποὺ ἤθελε μιά ἰσχυρὴ Ὄθωμανικὴ Αὐτοκρατορία ὡς ἀνάχωμα ἐναντι τοῦ κινδύνου τῆς πρὸς νότον ἐξαπλώσεως τῶν Ρώσων: ὁ ἀφανισμὸς τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς ἦταν μὴ προειδοποίηση ἀπὸ τὸ παρελθὸν γιὰ τὸν κίνδυνο τῆς σλαβικῆς ἐξαπλώσεως.

Χρειάστηκε νὰ περάσει περισσότερο ἀπὸ ἕνας αἰώνας, γιὰ νὰ ἔλθουν νέες σκοπιμότητες νὰ «νεκραναστήσουν» τὸν Fallmerayer καὶ τὴν ἀνιστόρητη θεωρία του. Πιὸ συγκεκριμένα, κατὰ τὴ διάρκειά τῆς γερμανικῆς Κατοχῆς στὴν Ἑλλάδα ἡ ναζιστικὴ προπαγάνδα «ξεθάρπη» τὸν Fallmerayer, σὲ μὴ προσπάθεια νὰ ἀπενοχοποιήσει τοὺς Γερμανοὺς ἀξιωματικοὺς γιὰ τὰ ἐγκλήματα ποὺ διέπρατταν εἰς βᾶρος τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ: Ἀφοῦ οἱ Ἕλληνες δὲν ἦταν... Ἕλληνες, ἀλλὰ Σλάβοι, ἄρα ἦταν ὑπάνθρωποι, καὶ ἐπομένως ἦταν σωστὸ νὰ ἀντιμετωπίζονται ὡς τέτοιοι...

Ἐβδομῆντα χρόνια μετὰ τὸ τέλος τοῦ Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, νέες σκοπιμότητες ἦλθαν νὰ «ξεθάψουν» ἐκ νέου τὸν Fallmerayer. Βρισκόμαστε στὸ καλοκαίρι τοῦ 2015, ὅταν ἡ διαμορφωθείσα κατάστασις ἔκανε νὰ φουντώνουν (κυρίως στὴ Γερμανία) οἱ φωνὲς περὶ ἐξωθήσεως τῆς Ἑλλάδας ἐκτὸς Εὐρωζώνης. Τότε, στὶς 11 Ἰουλίου 2015, ἡ γερμανικὴ ἐφημερίδα *Die Welt* δημοσίευσε ἄρθρο μὲ τὸν τίτλο: «Ἡ Ἑλλάδα κατέστρεψε ἥδη μία φορὰ

τὴν εὐρωπαϊκὴ τάξη» (Berthold Seewald, »Griechenland zerstörte schon einmal Europas Ordnung«). Αὐτὴ ἡ φορὰ κατὰ τὴν ὁποία, σύμφωνα μὲ τὴν ἐφημερίδα, ἡ Ἑλλάδα «κατέστρεψε τὴν εὐρωπαϊκὴ τάξη» ἦταν... ἡ ναυμαχία τοῦ Ναβαρίνου! Καὶ ἡ εὐρωπαϊκὴ τάξη ποὺ κατέστρεψε τότε ἡ Ἑλλάδα ἦταν... ἡ Ἱερὰ Συμμαχία! Ἡ ἐφημερίδα σχολίαζε ὅτι οἱ Εὐρωπαῖοι παρασύρθηκαν τότε ἀπὸ τὸν ρομαντισμὸ τους καὶ θυσιάσαν τὴν εὐρωπαϊκὴ τάξη, γιὰ νὰ σώσουν τὴν Ἑλλάδα, βλέποντας τοὺς Νεοέλληνες ὡς ἀπογόνους τοῦ Περικλῆ, καὶ ὄχι ὡς ἕνα συνονθύλευμα Σλάβων, Βυζαντινῶν καὶ Ἀλβανῶν... Τὸ ἴδιο λάθος, συνέχισε ἡ ἐφημερίδα, ἔκαναν οἱ Εὐρωπαῖοι γιὰ μία ἀκόμα φορὰ, ὅταν ἐπέτρεψαν τὸ 1980 στὴν Ἑλλάδα νὰ μπεῖ «στὸ εὐρωπαϊκὸ πλοῖο», στὴν εὐρωπαϊκὴ οἰκογένεια. Καὶ τὸ ἄρθρο ἔκλεινε μὲ τὸ καυστικὸ σχόλιο: «Τὶς συνέπειες τὶς θαυμάζουμε καθημερινά» (»Die Folgen sind täglich zu bestaunen«).

Τὰ παραπάνω προβληματίζουν. Καὶ προσέξτε: Δὲν προβληματίζουν ὅσους πιστεύουν στὸν Θεό. Δὲν προβληματίζουν ὅσους πιστεύουν στὴν ἱστορικὴ συνέχεια τοῦ ἑλληνισμοῦ. Προβληματίζουν –καὶ ἀξίζει νὰ προβληματίζονται– ὅσους πιστεύουν στὴν ἐπιστήμη. Μιὰ θεωρία ποὺ ἔχει ἀμετάκλητα κριθεῖ ἀντιεπιστημονικὴ καὶ ἀνιστόρητη θὰ ἔπρεπε κανονικὰ νὰ ἀνῆκε ὀριστικὰ στὸ παρελθόν. Ἀλλὰ τὰ πράγματα ἀποδεικνύεται ὅτι δὲν εἶναι τόσο ἀπλᾶ. Τί κι ἂν ἔχει ἀποδειχθεῖ περὶ τὸ ἀνιστόρητο τῆς θεωρίας τοῦ Fallmerayer; Κάποιοι δὲν διστάζουν νὰ τὴν «ξεθάψουν», ἀκόμα καὶ σήμερα, ὅταν κρίνουν ὅτι αὐτὴ ἐξυπηρετεῖ τὰ ὅποια, ποικιλῶνυμα συμφέροντά τους. Καὶ αὐτὸ εἶναι θλιβερό...

Δρ ΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΤΣΕΝΤΟΣ